

bijlage

Wnb; overwegingen; Spisulavisserij in Natura 2000-gebieden; Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden (maar binnen de NAP - 20 meter dieptelijn) Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan
Wnb; vergunning; Spisulavisserij in Natura 2000-gebieden; Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden (maar binnen de NAP - 20 meter dieptelijn) Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Natuur en Biodiversiteit

Behandeld door

mr. S.M. Hitzert

T 06 55484091

S.M.hitzert@minez.nl

Datum

18 juli 2018

Bijlage nummer	1
Horend bij kenmerk	DGAN-NB / 18188928
Datum	18 juli 2018
Contactpersoon	mr. S.M. Hitzert

Inhoud

1	<u>ONDERWERP AANVRAAG</u>	2
2	<u>PROCEDURE</u>	2
3	<u>WETTELIJK KADER</u>	2
3.1	<u>Relevante artikelen Wet natuurbescherming</u>	2
3.2	<u>Bevoegdheid</u>	3
3.3	<u>Vergunningplicht</u>	3
3.4	<u>De beoordeling van projecten en andere handelingen</u>	3
3.5	<u>Beleid</u>	4
4	<u>INHOUDELIJKE BEOORDELING</u>	7
4.1	<u>Afbakening</u>	7
4.2	<u>Mogelijke effecten en mitigatie</u>	9
4.3	<u>Cumulatie</u>	15
5	<u>AFWEGINGSKADER SVIR</u>	15
6	<u>CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING</u>	16

1 ONDERWERP AANVRAAG

Vergunning wordt gevraagd voor het vissen op halfgeknotte strandschelpen (*Spisula subtruncata*) in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan en, daar waar toetsing vanuit de externe werking aan de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) aan de orde mocht zijn, voor de Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden (maar binnen de NAP -20 meter dieptelijn) Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde, in de periode 15 juli 2018 tot en met 15 juli 2019.

Het betreft het opvissen van maximaal:

- 16.800 ton *Spisula* (versgewicht) buiten de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde (binnen de NAP -20 meter dieptelijn);
- 8.000 ton *Spisula* (versgewicht) in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone;
- 200 ton *Spisula* (versgewicht) in het Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan.

De aangevraagde activiteit kan tot effecten leiden op de beschermde natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan.

De spisulavisserij, voor zover deze plaatsvindt op grotere diepte dan de NAP -20 meter lijn en buiten Natura 2000-gebieden, zou volgens u niet vergunningplichtig zijn grond van de Wnb.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit wordt korthedshalve verwezen naar bijlage 3 bij dit besluit.

2 PROCEDURE

Op 5 juni 2018 ontving ik uw aanvraag. Bij e-mail van 5 juni 2018 heb ik de ontvangst van uw aanvraag bevestigd.

Per e-mails 15 juni 2018, 20 juni 2018 en 11 juli 2018 heb ik aanvullingen van u ontvangen.

3 WETTELIJK KADER

3.1 Relevante artikelen Wet natuurbescherming

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 2.7, lid 2, jo 1.3, lid 5 van de Wnb en 2.8, lid 1, van de Wnb, artikel 2.7, lid 1, sub b, Besluit natuurbescherming (hierna: het Bnb).

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

3.2 Bevoegdheid

De voorgenomen activiteit valt onder artikel 1.3, lid 1, onder f, sub 1, van het Bnb, luidend: niet-handmatige schaal- en schelpdiervisserij, met inbegrip van het invangen van schelpdierenzaad en van schelpdiercultures en het uitzetten van schelpdieren.

Op grond van artikel 1.3, lid 5, van de Wnb, de artikelen 1.2 en 1.3 van het Bnb en het Besluit mandaat, volmacht en machtiging voor LNV 2017 (Staatscourant 15 november 2017, nr. 65924), in samenhang met het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal voor Agro en Natuur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2017 (Staatscourant 22 november 2017, nr. 67554), zijn de (plaatsvervangend) directeur van de directie Natuur en Biodiversiteit van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, alsmede het MT-lid van de genoemde directie wiens werkterrein het betreft, namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gemachtigd inzake de besluitvorming over vergunningaanvragen op grond van artikel 2.7, lid 2, van de Wnb.

3.3 Vergunningplicht

Voor het vissen op spisula in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan en voor de Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden (maar binnen de NAP -20 meter dieptelijn) Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde geldt een vergunningplicht op grond van de Wnb.

De spisulavisserij, voor zover deze plaatsvindt op grotere diepte dan de NAP -20 meter lijn en buiten Natura 2000-gebieden, is niet vergunningplichtig op grond van de Wnb. Zie de onderbouwing in paragraaf 4.2.1

De hierboven genoemde activiteiten die door mij als vergunningplichtig zijn aangemerkt, kunnen kan mogelijk de kwaliteit doen verslechteren van of een significant verstorend effect hebben op de in hoofdstuk 4 genoemde beschermde natuurwaarden.

3.4 De beoordeling van projecten en andere handelingen

3.4.1. Project met mogelijk significante gevolgen

De door u voorgenomen activiteit is een project in de zin van artikel 2.7, lid 2 van de Wnb dat, afzonderlijk of in cumulatie met andere plannen of projecten kan leiden tot significante gevolgen (gevaar) voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura-gebied. Het betreft een (materiële) ingreep in het natuurlijke milieu of landschap. De door u voorgenomen activiteiten zijn te beschouwen als 1 project omdat zij onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

3.4.2. Passende beoordeling

Voor een project dat, afzonderlijk of in cumulatie kan leiden tot significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen, kan alleen een vergunning verleend worden als een passende beoordeling (hierna: PB) gemaakt is door de aanvrager, rekening houdend met instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. De bij de aanvraag gevoegde PB biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de gevolgen (mede gelet op de eventuele cumulatie van gevolgen) en de wijze waarop in mitigatie is voorzien. In de PB zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit betreffende Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en de Vlake van de Raan.

Een PB is niet vereist wanneer sprake is van een project dat direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Een PB is evenmin vereist wanneer sprake is van de herhaling of voortzetting van een plan of project waarvoor al eerder een passende beoordeling is gemaakt en wanneer een nieuwe PB geen nieuwe inzichten kan opleveren. Dit is beide niet aan de orde.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de PB.

3.5 Beleid

3.5.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (hierna: de SVIR)

Op 13 maart 2012 is de SVIR vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangegeven verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur (hierna: EHS) begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

3.5.2 Beleidsbesluit Schelpdiervisserij 2005 - 2020

Met betrekking tot onder andere de spisulavisserij zegt het beleidsstuk:

Strandschelpen (*Spisula*) en Mesheften (*Ensis*) zijn de belangrijkste schelpdiersoorten die in de Noordzeekustzone worden bevestigd. (...)

Omdat beide vormen van visserij bodemberoering en reductie van de schelpdierbestanden met zich meebrengen, kan schade aan de ecologische waarden van het betreffende gebied niet worden uitgesloten bij een toename van de visserijdruk. (...)

Vooralsnog zal uitsluitend de bedrijfsmatige visserij op de schelpdiersoorten *Spisula*, *Ensis*, kokkels en mosselen worden toegestaan in de Noordzeekustzone. Aangezien het *spisula*-vistuig vergelijkbaar/identiek is met/aan het zgn. kokkelvistuig zal de vergunning voor de visserij op *spisula* eveneens gelden voor de visserij op kokkels. Nieuwe vergunningen voor de visserij op kokkels zullen niet worden verleend. (...) De vergunningaanvragen worden getoetst aan de Vogel- en Habitatrichtlijn, waarbij rekening wordt gehouden met mogelijke cumulatieve effecten.

3.5.3 *Natura 2000-Beheerplan Noordzeekustzone*

In dit beheerplan zijn ten aanzien van de *spisula* visserij de hiernavolgende passages opgenomen:

De afname van schelpdierbanken van met name de soort *Spisula* zorgt voor voedselproblemen voor de zwarte zee-eend en waarschijnlijk ook voor de toppereend en eider. (...)

Tussen 1985 en 2005 heeft de visserij van strandschelpen (*Spisula*) plaatsgevonden in de kustzone op zandbanken op 10-20 meter diepte. De schelpdieren worden met behulp van lange buizen en een sleepkor (kokkelkor) aan boord gezogen. Door gebrek aan strandschelpen is er sinds 2005 niet op deze soort gevestigd. (...)

De hoeveelheid van bepaalde schelpdiersoorten, zoals van het nonnetje en *Spisula subtruncata* (halfgeknotte strandschelp) is afgenomen. (...)

De hoogste aantallen (zwarte zee-eend) worden in de regel aangetroffen boven Ameland en Terschelling, maar hier zijn de schelpdierbanken met hoge dichtheden *Spisula* (de preferente voedselbron) de afgelopen jaren verdwenen. Ook in de zone tussen Bergen en Petten is het bestand *Spisula* afgenomen. (...)

Ecologische vereisten en belangrijke aspecten voor het voorkomen van toppereend, eider en zwarte zee-eend

- Voldoende aanbod van geschikt voedsel van goede kwaliteit rondom de vloedlijn van stranden, voornamelijk ten aanzien van schelpdieren (*Spisula* in het bijzonder voor zwarte zee-eend);
- Voldoende bereikbaarheid van het voedsel (ondieper dan 7 meter diepte voor toppereend, ondieper dan 10 meter voor eider en ondieper dan 20 meter voor zwarte zee-eend);
- Voldoende rust waarbij verstoring door recreatie, beroepsvaart en vliegverkeer voorkomen dient te worden (vooral de zwarte zee-eend is zeer gevoelig voor verstoring);
- Geen tot beperkte bodemverstoring in relatie tot het vóórkomen van schelpdieren. (...)

Voor de drie zee-eenden zijn de trends negatief. Bij al deze soorten is voedselbeschikbaarheid een cruciale factor. De voornaamste voedselbron van de zwarte zee-eend, *Spisula*, is nauwelijks meer in grote aantallen aanwezig. Het exacte voedselpakket (soort schelpdieren) van de toppereend in de Noordzeekustzone is onbekend. Naast knelpunten met betrekking tot voedselbeschikbaarheid speelt voor alle drie soorten ook verstoring een rol, met name door dicht onder de kust opererende (vissers)schepen en waterrecreatie. (...)

Vanuit het Natura 2000-Beheerplan Noordzeekustzone blijft de vergunningplicht gelden voor spisulavisserij (red).

Spisulavisserij heeft mogelijk effect op het habitattype 'permanent overstroomde zandbanken' door verstoring van de bodem. Door het wegvissen van *Spisula* wordt het voedselaanbod voor eider en zwarte zee-eend in de kustzone verminderd. Daarnaast kan er mogelijk verstoring optreden van rust door silhouetwerking voor eider, toppereend en zwarte zee-eend.

Voor de zwarte zee-eend wordt het herstel in grote mate bepaald door voedselbeschikbaarheid van *Spisula*, met name ten noorden van de Waddeneilanden Terschelling, Ameland en ook wel Schiermonnikoog en in de kustzone tussen Bergen en Petten. Oorzaken van buiten de Noordzeekustzone zijn mogelijk minstens zo doorslaggevend (zie paragraaf 7.1). (...)

B2.1 Generieke visserijvoorwaarden Noordzeekustzone

6. Indien vogelconcentraties aanwezig zijn, dient een zodanige afstand in acht te worden genomen, dat vogels niet worden verstoord (een afstand van minimaal 500 meter tot groepen vogels is hiertoe voldoende). Mocht deze veilige afstand niet realiseerbaar zijn, omdat bijvoorbeeld de vaargeul langs een plaat onvoldoende breedte heeft, vaar in dat geval dan zo rustig mogelijk door, liefst aan de andere kant van de geul;
7. Om verstoring te voorkomen dient in geval van visserij na zonsondergang uitsluitend de wettelijke verplichte en voor de visserij benodigde verlichting te worden gevoerd met een niet groter dan noodzakelijke sterkte.

3.5.4 Natura 2000-Beheerplan Vlakte van de Raan

In dit beheerplan is bepaald dat spisulavisserij vergunningplichtig blijft. Het habitattype (H1110B) is van belang voor bodemdieren zoals schelpdieren en kreeftjes en voor diverse soorten vissen (...).

Bepaalde schelpdiersoorten, zoals het nonnetje en de halfgeknotte strandschelp zijn de laatste tien tot vijftien jaar afgenomen. Door de natuurlijke dynamiek en menselijke activiteiten (visserij, schelpenwinning en vaargeulonderhoud) is er bodemverstoring. (...)

Toetsingskader bordenvisserij, schelpdiervisserij en visserij met pulstuig

Gezien de aard van deze activiteiten wordt de toetsing toegespitst op het uitsluiten van mogelijke verstoring van het bodemhabitat en leefgebied van trekvissen (...)

Het aantal (visserij) vergunningen voor het vissen met vistuigen dat geschikt is voor het vangen van schelpdieren wordt niet uitgebreid. De vergunninghouders vissen op basis van een visplan, waarin wordt aangegeven hoeveel en op welke wijze wordt gevist (...).

3.5.5 Gesloten gebieden Natura 2000-gebied Noordzeekustzone

Bij besluit van 19 januari 2016 (kenmerk 15181243), verlengd per besluit van 27 november 2017 (kenmerk 17182105), is het Toegangbeperkend Besluit Noordzeekustzone zones I t/m III genomen (hierna: TBB Noordzeekustzone). Schelpdiervisserij is toegestaan, echter uitgezonderd spisulavisserij in het zone III-gebied boven Ameland en enkel voor zover gereguleerd via een vergunning op grond van de Nb-wet dan wel gereguleerd via het beheerplan. Het gebied boven Ameland is uitgezonderd van spisulavisserij vanwege het frequent voorkomen van groepen zee-eenden.

3.5.6 Referentiegebieden Natura 2000-gebied Vlakte van de Raan

Op grond van de Uitvoeringsregeling visserij is het verboden te vissen met vistuigen geschikt voor het vangen van schelpdieren in de gebieden, genoemd in de bijlage 3a bij de Uitvoeringsregeling visserij.

3.5.7 Noordzeekustvisserijakkoord 2017 (Vibeg 2)

Met betrekking tot de visserij zegt dit akkoord onder andere:

De visserij is ook economisch duurzaam. Dit houdt in: een economisch gezonde bedrijfstak die zorgt voor een voldoende en een regelmatige aanvoer en die de markt voorziet van een hoogwaardig en gewaardeerd product. Dit vertaalt zich naar een vangstcapaciteit die past binnen de ecologische randvoorwaarden en de vangstmogelijkheden voor platvis, rondvis en schaal- en schelpdieren. Een gezonde bedrijfstak biedt ook een basis om blijvend te investeren in de verduurzaming van de visserij. (...)

Sluiting gebied voor foeragerende Zwarte Zee-eend:

In het nieuwe Toegangsbeperkingsbesluit (TBB) zal gebied jaarlijks tijdelijk worden gesloten (na monitoring) als mogelijke foerageerlocatie van de zwarte zee-eend. (Dit TBB is nog niet in werking ten tijde van het nemen van dit besluit).

4 INHOUDELIJKE BEOORDELING

4.1 Afbakening

Gebied

De voorgenomen spisulavisserij zal plaatsvinden in

- de Nederlandse kustzone gelegen buiten de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en buiten de NAP -20 meter dieptelijn;

- de Nederlandse kustzone gelegen buiten de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en binnen de NAP -20 meter dieptelijn en;
- Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlakte van de Raan.

Gevolgen

Ten behoeve van de beoordeling van de gevolgen is geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen gevolgen onderzocht moeten worden. Dit betreft:

- bodemberoering;
- sterfte van bodemdieren en vissen door vangst en bijvangst;
- verstoring (visueel);
- stikstofemissie en -depositie.

Natuurwaarden

De natuurwaarden die door de genoemde gevolgen beïnvloed kunnen worden zijn:
Noordzeekustzone

- Habitattypen: H1110B (Permanent overstroomde zandbanken).
- Habitatrichtlijnsoorten: bruinvis, grijze zeehond en gewone zeehond.
- Vogelrichtlijnsoorten: dwergstern (broedvogel), roodkeelduiker, parelduiker, aalscholver, dwergmeeuw, fuut, toppereend, eider en zwarte zee-eend.

Vlakte van de Raan

- Habitattypen: H1110B (Permanent overstroomde zandbanken).
- Habitatrichtlijnsoorten: bruinvis, gewone zeehond en grijze zeehond.

De diverse beschermde waarden en de relevante instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken Natura 2000-gebied staan vermeld op www.rijksoverheid.nl/Inv ('Onderwerpen' > 'Natuur en Biodiversiteit' > 'Natura 2000').

Conclusie afbakening

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied, gevolgen en natuurwaarden door de aangevraagde activiteit beïnvloed zou kunnen worden in de PB op een juiste wijze heeft plaatsgevonden.

4.2 Mogelijke effecten en mitigatie

4.2.1 Rechtsoordeel ten aanzien van spisulavisserij in de Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en buiten de NAP -20 meter dieptelijn

De toppereend, eider en de zwarte zee-eend foerageren in dit gebied. De toppereend eet kleine schelpdieren die hij tot op een diepte van zes meter opduikt. De eider duikt tot maximaal 10 meter diepte voor voedsel en de zwarte zee-eend tot maximaal 20 meter diepte.

De begrenzing van Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan Voordelta en Westerschelde loopt aan de zeezijde gelijk met de doorgaande NAP – 20 meter dieptelijn. Dat wil zeggen dat deze grens zich op twintig meter diepte bevindt. Voor deze begrenzing is gekozen omdat de op schelpdieren foerageerde vogels dit tot een diepte van maximaal twintig meter doen.

Spisulavisserij buiten die grenzen aan de zeezijde van de betreffende Natura 2000-gebieden beïnvloedt de beschermde natuurwaarden binnen de betreffende Natura 2000-gebieden dan ook niet.

Op grond van bovenstaande zijn op voorhand op basis van objectieve gegevens (significante) gevolgen bij vissen op spisula buiten de betreffende N2000-gebieden en buiten de NAP -20 dieptelijn uit te sluiten. Derhalve geldt er geen vergunningplicht op grond van de Wnb voor de voorgenomen activiteit.

4.2.2 Nederlandse kustzone voor zover gelegen buiten de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Vlakte van de Raan, Voordelta en Westerschelde en binnen de NAP -20 meter dieptelijn (externe werking)

In de genoemde Natura 2000-gebieden is in de gegeven actuele situatie ruim voldoende spisula aanwezig voor het behoud van de draagkracht zoals benoemd in de instandhoudingsdoelstellingen voor de toppereend, eider en zwarte zee-eend. Er is daarmee in de huidige situatie dan ook geen kans op een scenario waarin de buiten de Natura 2000-gebieden, maar binnen de Nap -20 meter dieptelijn gelegen spisulabestanden van belang zijn voor de instandhouding van deze soorten.

Daarnaast is in het kader van het bij de aanvraag geleverde visplan ten aanzien van zwarte zee-eenden en de eider in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone vrijwillige ondernomen maatregelen opgenomen:

- Gebieden waar beide soorten zich ophouden zullen (tijdelijk) niet bevist worden (real time closure) en
- een aantal locaties waar zich grote groepen zwarte zee-eenden hebben opgehouden gedurende de voorgaande winter 2017-2018, zullen (tijdelijk) niet bevist worden. De kaart waarop deze gebieden zijn aangeduid is als bijlage 5 bij dit besluit gevoegd.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is met bovenstaande uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van leefgebied in de betreffende Natura 2000-gebieden en ook geen verstoring van de soorten.

4.2.3 Noordzeekustzone

4.2.3.1 *Habitattypen*

In het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone wordt niet meer dan 400 hectare (0,32 %) van het totale areaal H1110B (123.134 ha) bevestigd.

Ten aanzien van het habitatype zijn de mogelijke effecten van de spisulavisserij op de bodemdiergemeenschap, de opbouw van de visgemeenschap en op het voorkomen van concentraties van schelpdieren (o.a. spisula en ensis), schelpkokerwormen en als typisch aangewezen soorten beoordeeld.

De gevolgen van de spisulavisserij op de samenstelling, leeftijdsopbouw en biomassa van bodemdieren zullen, gelet op het relatief geringe bevestigde oppervlak ten opzichte van het totale oppervlakte aan H1110B in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone en het regeneratievermogen van het bodemleven in zandige zeebodems niet significant zijn. Deze conclusie omvat ook de bodemdieren die als typische soorten zijn aangemerkt.

Als gevolg van het feit dat de opening van de zuigkor op de grond rust, worden in de spisulavisserij geen vissen gevangen die zich in de waterkolom bevinden. Uitsluitend de vissoort tong wordt vrij regelmatig bijgevangen omdat die zich soms in de bodem ingraaft. De bijvangst hangt af van seizoen en visgebied. Als uitgegaan wordt van maximaal 10 kg per visdag en in totaal 250 visreizen/dagen (van 100 ton spisula) dan is de geschatte bijvangst van tong 2,5 ton per jaar. Deze bijvangst (en die de vangst niet overleefd) zal in relatie tot de totale tongvangst in de Noordzee verwaarloosbaar zijn. Ook mede gezien het feit dat het bevestigde oppervlak zeer gering is, zal de impact op de visgemeenschap inclusief kinderkamerfunctie verwaarloosbaar zijn. De samenstelling en leeftijdsopbouw van de visgemeenschap wordt hiermee niet aangetast. Deze conclusie omvat ook de vissoorten die als typische soort zijn aangemerkt.

Gelet op het huidige grote areaal met hogere dichtheden spisulaconcentraties (>0,5kg/m²) dat aanwezig is in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (5400 ha.), de grote natuurlijke dynamiek in dit areaal, de aanwezigheid van tevens een groot ensisbestand (momenteel 397,2 miljoen kg) en vanwege het feit dat ook na bevissing een bovengemiddeld areaal aan spisulaconcentraties aanwezig zal blijven, worden geen significante effecten verwacht.

Hoge dichtheden van schelpkokerwormen zijn voor Habitatype H1110B een kenmerk van een goede structuur en functie. Schelpkokerwormen zijn relatief resistent voor mechanische verstoring. Daarnaast is pas bij een relatief hoge visserijdruk van boomkorvisserij met wekkerkettingen van meer dan 3 tot 4 boomkorp passages per jaar een negatief effect te zien. Spisulavisserij zal een minder negatief effect hebben, omdat het bevestigde areaal kleiner is.

Tevens zal de spisulavisserij niet plaatsvinden op locaties met hoge concentraties schelpkokerwormen. Ook zal van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone slechts een zeer gering deel worden bevestigd. Ten slotte is van belang dat de schelpkokerworm met een lengte van tot 30 cm relatief diep in de bodem is ingegraven. De bodemberoering van de spisulavisserij betreft slechts enkele centimeters. Omdat de wormen zich snel in hun koker kunnen terugtrekken en zich in hun koker kunnen vasthouden zal een deel van de wormen dus de bevissing overleven. De koker kan snel weer hersteld worden.

De spisulavisserij zal in slechts een zeer gering deel van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone plaatsvinden, onder andere door het midden van de relevante gesloten gebieden.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van natuurlijk habitat in het betreffende Natura 2000-gebied.

4.2.3.2 *Habitatrichtlijnsoorten*

Het mogelijke effect van de spisulavisserij op de voedselvoorraad van zeezoogdieren is verwaarloosbaar. De spisulavisserij vindt plaats in dieper water op ruime afstand van de kust. De visserij zal dan ook zeker niet plaats vinden binnen de verstoringafstanden van zeehonden die zich op droogvallende platen bevinden.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van het leefgebied in het betreffende Natura 2000-gebied en ook geen verstoring van de soorten.

4.2.3.3 *Vogelrichtlijnsoorten*

Voedselvoorraad

De **toppereend** eet een scala aan kleinere bodemdieren waaronder ook schelpdieren. Spisula lijkt zeker niet het preferente voedsel voor de toppereend, maar indien de vogels door voedseltekorten in de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee gedwongen uitwijken naar het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone, zou spisula een belangrijke alternatieve voedselbron kunnen zijn. Schelpdierbestanden die voorkomen in ondiepe gebieden (minder dan 5 m, maximaal 10 m) kunnen in principe worden benut. De spisulavisserij zal plaatsvinden in dieper water dan 10 meter. Dat betekent dat van een effect op de voedselvoorraad van de toppereend geen sprake zal zijn.

De **eider** kan in geval van voedselgebrek in het Natura 2000-gebied Waddenzee ook uitwijken naar het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Ten aanzien van de eider wordt in het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone gesproken over een draagkracht voor 26.200 vogels.

Het huidige aanwezige spisulabestand in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone bedraagt 133,5 miljoen kg.

Dat betekent dat per vogel momenteel meer dan 5000 kg aanwezig is. Dit blijft ook meer dan 5000 kg per vogel indien het bestand door de visserij 8 miljoen kg (8000 ton) zou worden verlaagd. Indien ervan wordt uitgegaan dat een gemiddelde eidereend 6 maanden zou verblijven in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone en daarbij maximaal 6 kg spisula per dag consumeert, zou elke eidereend 1080 kg spisula consumeren. De maximale consumptie van 26.200 vogels zou dan ca. 28 miljoen kg bedragen. Er blijft na bevissing nog 125,5 miljoen kilo beschikbaar, terwijl de maximale consumptie in een 'worst case scenario' 28 miljoen kilo bedraagt. Dit is echter waarschijnlijk wel een zeer grote overschatting, aangezien wordt uitgegaan van een maximale consumptie van uitsluitend spisula en omdat de vogels in de praktijk gemiddeld veel korter in de Noordzeekustzone verblijven dan 6 maanden aangezien het een wintergast betreft. Ook gaat de berekening ervan uit dat de eidereenden uitsluitend spisula consumeren, terwijl ook andere voedselbronnen deel uitmaken van hun consumptiepatroon. Daarnaast is buiten het Natura 2000-gebied ook voldoende voedsel aanwezig, waardoor de soort niet afhankelijk zijn van het voedsel in het Natura 2000-gebied.

Wordt gekeken naar het areaal aan spisulaconcentraties ($>0,5$ kg/m²) dan betreft dit spisula-areaal in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone naar schatting 5400 hectare waarvan maximaal 400 hectare wordt bevestigd. Er blijft daarmee een spisula-areaal van 5000 hectare onbevestigd en beschikbaar voor vogels. Op het areaal van 5400 hectare blijft daarmee ca. 88% van het spisulabestand in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone aanwezig. De 5400 ha bevat ongeveer 117,5 miljoen kg aan spisula. Hiervan wordt 8 miljoen kg opgevestigd, zodat op de resterende 5000 hectare schelpdierconcentraties nog 109,5 miljoen kg over blijft. Ook deze hoeveelheid is gelet op het voorgaande ruimschoots voldoende om de benodigde draagkracht van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (worst case en geen alternatieve voedselbronnen) voor eidereenden te dekken.

Tenslotte is in dit kader van belang dat middels het visplan op vrijwillige basis locaties waar grote groepen eiders actueel aanwezig zijn worden gesloten voor visserij. Door deze aanvullende maatregelen wordt voorkomen dat vogels op belangrijke foerageerlocaties worden verstoord of dat het voedselaanbod op deze locaties wordt verminderd.

De gunstige staat van instandhouding van de **zwarte zee-eend** hangt sterk samen met het voedselaanbod van spisula. In het aanwijzingsbesluit voor de het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone wordt een draagkracht voor 51.900 vogels (midwinter-aantallen) aangehouden. Het aanwezige spisulabestand in Natura 2000-gebied Noordzeekustzone bedraagt 133,5 miljoen kg. Dat betekent dat per vogel (uit het totaal van 51.900 vogels) momenteel ca. 2611 kg aanwezig is. Indien ervan wordt uitgegaan dat een gemiddelde zwarte zee-eend maximaal 4 kg spisula per dag consumeert en gemiddeld 90 dagen in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone verblijft, zou elke zwarte zee-eend 360 kg spisula consumeren.

Daarmee zou de maximale te consumeren hoeveelheid (90 dagen, 4 kg per dag, 51900 vogels) neerkomen op 18,7 miljoen kg, terwijl na bevissing van 4 miljoen kg spisula nog 129,5 miljoen kg beschikbaar blijft voor de vogels.

Wordt gekeken naar het areaal aan spisulaconcentraties ($>0,5$ kg/m²) dan betreft dit areaal in Natura 2000-gebied Noordzeekustzone naar schatting 5400 hectare waarvan maximaal 400 hectare zal worden bevestigd. Er blijft dus naar schatting een areaal van 5000 hectare beschikbaar voor de vogels. Op het areaal van 5400 hectare spisulaconcentraties is ca. 88% van het spisulabestand in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone aanwezig. Dit komt neer op een hoeveelheid van 117,5 miljoen kg. Hiervan wordt 8 miljoen kg opgevisst zodat op de resterende schelpdierconcentraties nog 109,5 miljoen kg over blijft. Ook deze hoeveelheid is gelet op het voorgaande ruimschoots voldoende om de geschatte benodigde draagkracht voor 51.900 zwarte zee-eenden te dekken. Daarnaast is buiten het Natura 2000-gebied ook voldoende voedsel aanwezig, waardoor de soort niet afhankelijk zijn van het voedsel in het Natura 2000-gebied.

Tenslotte is in dit kader van belang dat door het bestuur van de Nederlandse Vissersbond, op grond van het visplan op vrijwillige basis, locaties waar grote groepen zwarte zee-eenden actueel aanwezig zijn en tevens de belangrijkste locaties waar zich grote groepen zwarte zee-eenden hebben opgehouden gedurende de winter van 2017-2018 (tijdelijk) voor de spisulavisserij gesloten zullen worden. Door deze aanvullende, vanuit de Wnb-toetsing onverplichte, maatregelen wordt voorkomen dat vogels op belangrijke foerageerlocaties worden verstoord of dat het voedselaanbod op deze locaties wordt verminderd.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van leefgebied in het betreffende Natura 2000-gebied en ook geen verstoring van de soorten.

Visuele verstoring

Met betrekking tot de dwergstern (broedvogel), roodkeelduiker, parelduiker, aalscholver, dwergmeeuw en de fuut die op open water foerageren, is de kans op interacties zeer gering gezien het relatief kleine bevestigde oppervlak ten opzichte van het totale verspreidingsgebied van deze soorten in de kustwateren.

Gelet op het feit dat in Natura 2000-gebied Noordzeekustzone slechts zeer weinig toppereenden voorkomen, is de kans dat sprake is van een verstoring van toppereenden in dit Natura 2000-gebied vrijwel nihil.

Gelet op de te treffen bovengenoemde maatregelen ten aanzien van de eider en de zwarte zee-eend kan uitgesloten worden geacht dat visuele verstoring op beide soorten door de spisulavisserij een significant effect heeft.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van leefgebied in het betreffende Natura 2000-gebied en ook geen verstoring van de soorten.

4.2.3.4 *Stikstofdepositie*

De beroepsvisserij in de Noordzee is een activiteit die reeds aanwezig was op het moment van inwerkingtreding van het Programma Aanpak Stikstof en maakt deel uit van de achtergronddepositie in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. De spisulavisserij maakt deel uit van de Nederlandse beroepsvisserij in dit gebied en de voor deze activiteit in te zetten vaartuigen waren en zijn reeds in deze Nederlandse wateren actief in de ensisvisserij of de mosselkweek (MZI-onderhoud etc.). Feitelijk maakten ze dus reeds deel uit van de activiteit beroepsvisserij die is meegenomen in de achtergronddepositie. Door nu te gaan vissen op spisula in plaats van ensis of de opkweek van mosselen zal de emissie die is meegenomen in de achtergronddepositie niet veranderen.

Nu geconcludeerd kan worden dat de vaartuigen reeds deel uitmaken van de beroepsvisserij die reeds in de achtergronddepositie zit en er geen sprake zal zijn van een relevante toename van de stikstofdepositie kan geconcludeerd worden dat een berekening in AERIUS niet nodig is.

4.2.4 Vlakte van de Raan

4.2.4.1 *Habitattypen*

In het Natura 2000-gebied De Vlakte van de Raan wordt niet meer dan 10 hectare (0,06%) van het totale areaal H 1110B (17.521 ha) bevestigd.

Voor de overwegingen verwijs ik naar paragraaf 4.2.3.1.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van natuurlijk habitat in het betreffende Natura 2000-gebied.

4.2.4.2 *Habitatrichtlijnsoorten*

Voor de overwegingen verwijs ik naar paragraaf 4.2.3.2.

Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen is uit te sluiten. Er is geen sprake van verslechtering van het leefgebied in het betreffende Natura 2000-gebied en ook geen verstoring van de soorten.

4.2.4.3 *Stikstofdepositie*

Voor de overwegingen verwijs ik naar paragraaf 4.2.3.4.

Nu geconcludeerd kan worden dat de vaartuigen reeds deel uitmaken van de beroepsvisserij die reeds in de achtergronddepositie zit en er geen sprake zal zijn van een relevante toename van de stikstofdepositie kan geconcludeerd worden dat een berekening in AERIUS niet nodig is.

4.3 Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen indien het project, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteit zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het betreffende Natura 2000-gebied of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

In de PB zijn de effecten van de mosselzaadvisserij, garnalenvisserij, boomkorvisserij, ensisvisserij, aanleg Maasvlakte 2 en de zandsuppleties meegenomen.

Gekeken is naar de volgende effecten:

- de effecten van bodemberoering op habitattype H1110B;
- de effecten van de vangst van spisula op het voedselaanbod van schelpdieretende duikeenden;
- de effecten van verstoring op schelpdieretende duikeenden.

Alleen de garnalenvisserij, boomkorvisserij, ensisvisserij en de zandsuppleties leveren mogelijk cumulatieve effecten op.

Uit de cumulatietoets blijkt dat geen van de genoemde activiteiten een zodanig effect heeft dat er cumulatie optreedt.

Ik concludeer dat in de aangeleverde PB een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

5 AFWEGINGSKADER SVIR

Aangezien in dit geval het afwegingskader van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in artikel 2.8, lid 1, Wnb, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de voornoemde structuurvisie voldaan.

6 CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING

Met de door u uitgevoerde PB als bedoeld in artikel 2.8, lid 1, van de Wnb, is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, rekening houdend met de relevante instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de in de vergunning opgenomen voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlake van de Raan.

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.